סיכום ומסקנות

עם ההתפתחות הטכנולוגית בתחום הבינה המלאכותית, כמו גם הפיכתה לזולה וזמינה יחסית לקהל הרחב, גם היכולות לייצר דיפ־פייק קשה לזיהוי נעשות נגישות יותר. להתפתחות זו מגוון שימושים פוטנציאליים. חלקם חיוביים, למשל בתחומי התרבות, האומנות, השחזור ההיסטורי ותחומים עסקיים שונים; חלקם בעלי פוטנציאל שלילי לשימוש בזדון, למשל בתחומי הפורנו, ההונאה וההשפעה הפוליטית המקומית או הגלובלית, ואף גלום בהם איום על הביטחון לאומי.

מחקר זה, שבוצע במסגרת תוכנית ליפקין־שחק לפוסט־אמת ופייק ניוז, סקר את הטכנולוגיה המשמשת ליצירת זיופים אלו, את השימושים השונים שלה וכן מקרי מבחן של שימוש שלילי מרחבי העולם, כמו גם דרכי ההתמודדות איתו המקובלות כיום, במטרה לנסות לברר אם מדובר באיום ממשי על הביטחון הלאומי וכיצד ראוי להתמודד איתו. במסגרת המחקר בוצעה סימולציה בהשתתפות מומחים; הם התבקשו להתמודד עם תרחיש של הפצת סרטון דיפ־פייק בישראל, שנבע בהשראתו וממנו איום באלימות מבית ומחוץ, וכן לגבש המלצות להתמודדות עם האתגר.

המחקר ותוצאות הסימולציה מעידים כי ארגז הכלים הקיים כיום בידי מדינות וביניהן ישראל, לשם התמודדות עם איום הדיפ־פייק, לוקה בחסר. זאת בין היתר משום שהאיום עצמו עדיין לא ברור מספיק, וכי לפחות בתחום הביטחון הלאומי טרם הודגמו השפעות מרחיקות לכת שלו. בין היתר, עדיין לא ברורה למקבלי ההחלטות ולציבור ההבחנה בין דיפ־פייק לצ׳יפ־פייק (תוכן מזויף המושג באמצעים שאינם בהכרח בינה מלאכותית). יודגש כי גם ההתמודדות עם צ׳יפ־פייק כיום לוקה בחסר, בעיקר נוכח חוסר שליטה באמצעי ההפצה השונים ובתוכם הרשתות החברתיות והיישומים להעברת הודעות מיידיות דוגמת ווטסאפ וטלגרם.

הן סקירתם של צעדי ההתמודדות המקובלים כיום בעולם והן תוצאות הסימולציה קשורים במספר תחומים עיקריים, שבמסגרתם על ישראל לפעול בהקדם האפשרי כדי לנסות לצמצם את השפעת האיום הגלום בדיפ־פייק על הביטחון הלאומי ה״קלאסי״ וגם על הביטחון הלאומי במובן הרחב, הכולל ביטחון אישי ותשתית המדינה הכלכלית.

חקיקה ורגולציה נדרשות הן למניעת הפצתו של דיפ־פייק באופן שיוביל להטעיה והן כדי לתת כלים בידי הרשויות השונות להתמודדות ולתגובה לאחר מעשה, אם יופצו תכנים כאלה. הרשויות הרלוונטיות נדרשות להיערך לפעולה מקדימה ולתגובה תוך הכרה שמדובר בעניין ביומטרי. יש גם צורך בהשקעה בהסברה ובחינוך הציבור בישראל לגבי האתגר הגלום בתכנים מזויפים, ובכלל זאת בדיפ־פייק. נדרש גם דגש מיוחד על הסברה והנגשת כלים לזיהוי פייק בקרב עיתונאים, מנהלי קהילות ברשתות החברתיות וכן בקרב אנשי מקצוע, למשל ברשויות אכיפת החוק. לכל אלו רצוי להוסיף את **חיזוק הקשר והעבודה משותפת של המוסדות המדינתיים עם התקשורת הממוסדת והרשתות החברתיות**, הן לצורך מניעת הפצתו של תוכן מזויף (מבלי שמוסבר שהוא כזה) והן לשם היערכות מקדימה.

ניכר כי אף שדיפ־פייק עדיין לא גרם לאסון כלשהו בתחום הביטחון הלאומי, היערכות ובמסגרתה מחקר ויצירת כלים מתאימים להתמודדות מונעת ולאחר מעשה היא הכרחית עבור כל מדינה. האתגר תקף שבעתיים

עבור דמוקרטיה ליברלית כמו ישראל, שבה מתקיימת תקשורת חופשית מחד גיסא, אך מאידך גיסא היא נדרשת להתמודדות יום־יומית עם איומים ביטחוניים, שהדיפ־פייק עשוי להפוך לאחד המרכזיים שבהם.